

LEDA (914) *pt*

leda (638), **lada** (276); *leda FalZioł* (11), *BielŻyw* (2), *GlabGad* (9), *MiechGlab*, *RejPs* (3), *RejRozm* (2), *RejRozpr* (9), *LibLeg*, *SeklKat*, *KromRozm I*, *MurzHist* (3), *MurzNT* (2), *KromRozm III* (14), *DiarDop*, *BielKom* (4), *GliczKsiqż* (14), *RejWiz* (33), *RejFig* (4), *BibRadz* (12), *OrzRozm*, *KwiatKsiqż*, *Prot* (3), *SienLek* (2), *GórnDworz* (30), *GrzegŚm* (4), *RejZwierc* (95), *WujJudConf* (3), *RejPosRozpr*, *RejPosWstaw* (5), *BudBibKaw*, *MycPrz*, *Strum* (14), *WierKróc*, *BiałKaz* (2), *BudNT* (12), *KochOdpr*, *KochPs* (3), *KochTr*, *MWilkHist*, *ReszList*, *WisznTr*, *BielSjem* (3), *Calep* (12), *GostGospSieb*, *KochFrag* (2), *RybGęśli* (3), *KmitaSpit* (7), *VotSzl* (4), *KlonWor* (9), *ZbylPrzyg*; *lada LubPs*, *KochSat* (2), *Mącz* (30), *BiałKat*, *KochList*, *SkarJedn* (4), *SkarŻyw* (5), *CzechEpPorz* (4), *KlonŻal* (3), *KochMRot*, *WerGość*, *WerKaz* (2), *BielSen*, *KochWr*, *ZawJeft*, *ActReg* (4), *Phil*, *KochAp*, *WyprPl*, *LatHar* (2), *WysKaz*, *JanNKarKoch*, *PowodPr*, *SkarKaz* (11), *SkarKazSej* (8), *KlonFlis* (3); *leda* : *lada BierEz* (3:1), *RejJóz* (4:4), *RejKup* (10:8), *GroicPorz* (2:3), *KrowObr* (7:4), *RejZwierz* (19:1), *BielKron* (28:5), *OrzQuin* (8:1), *RejAp* (35:1), *RejPos* (49:6), *BielSat* (7:3), *HistLan* (3:6), *BielSpr* (2:1), *WujJud* (2:6), *BudBib* (3:2), *CzechRozm* (9:21), *PaprPan* (5:2), *ModrzBaz* (27:3), *Oczko* (1:9), *StryjKron* (5:1), *CzechEp* (3:31), *NiemObr* (3:10), *KochFr* (6:1), *KochSz* (1:2), *KochPieś* (2:1), *PudłFr* (7:3), *BielRozm* (4:6), *GórnRozm* (4:2), *PaprUp* (1:1), *GostGosp* (2:7), *GrabowSet* (1:5), *OrzJan* (1:2), *WujNT* (2:10), *SarnStat* (3:6), *CiekPotr* (1:3), *CzahTr* (3:2), *GosłCast* (4:1), *PaxLiz* (7:1), *PudłDydo* (1:2).

e oraz a jasne (w tym w pierwszym a 7 r., w drugim 19 r. błędne znakowanie).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Partykuła uogólniająca, oznaczająca również nieokreśloność, często przeciętność lub małe znaczenie desygnatu wyrazu określanego: każdy, wszystek, jakikolwiek; przeciętny; mało wart, byle jaki; omnis *Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*; *quisque Mącz*, *Cn*; *quilibet Modrz*, *Cn*; *mediocris*, *paulus Mącz*; *levis(simus)*, *quamlibet levis Modrz* (909) :

α. Z rzeczownikiem [w tym: przyimek między „leda” a rzeczownikiem (45), przed „leda” (33)] (216) :
Ták iákoś ty odpowiedział/ Ledá łkotak by to wiedział *BierEz Cv*, *L*; *FalZioł IV* 4b, *V* 30v; *RejRozm* 395; *RejRozpr F2*; *RejJóz F2*, *G4v*; *KromRozm I K4*; *KromRozm III D7v*, *H2v*, *H3v*; A przeto rodzicy dla dobrego záwołányá dzyatek/ ktoreby myeć chcyeli/ nyechay nye z ledá byałá głowá myęfłkáyá/ y owłsem z żadną infłá/ iedno z włafną oddaná *GliczKsiqż C*, *Bv*, *D5v*, *E3*, *L5v*, *L7*; *SZperunk* iż między Ludźmi nienawić mnoży/ y nieiáko lekkoć wyrządza/ niema być ládá dla przyczyny przes Sędźiego dopuřczon *GroicPorz dd3v*, *k4v*, *t3*; A thákież y Wołowi choćbyś winá nálał/ Pewnie ledá w káluży będzie wodę wolał. *RejWiz* 105v, 28, 66v, 165; Gráć/ proźnowáć/ łotrowáć/ poki sftawa worá/ A vmieć to ledá chłop/ choć nie był v dworá. *RejZwierz* 124v, 72, 108; *BibRadz Eccli* 10/6, *Eph* 4/14; Piláli też náłzy przodkowie czáfem ledá łny w kroniki. *BielKron* 363v, 81, 171, 251, 270, 350v, 412; *Vulgus*, *Pořpółftwo/ gmin/* [...] ut *Vulgus medicorum*, *Pořpółftwo lékarzów/* to yeft/ ládá lékarze. *Mącz* 511c, 252d, 317a, 446a; *OrzQuin M2*; á w kim lékarze náuczeni wąpiał/ bába ledá źielim vzdrowi. *SienLek* 37v; Ale iefli tego [wściekłego] pła mieć niemożesz/ tedy zledá pła mu ciepłey krwié dáy pić nieukázuiąc co iefł/ to téż iefł bárzo dořwiadczoné. *SienLek* 152v; A ták tu łobie pomyłł nędzniku/ gdy cie owo ledá mnich á nie tylko ledá mnich ále ledá bába/ gdyć zábáią

iż to grzech áno nie grzech/ záltráfzy precz od woley y od poftánowienia Páńkiego *RejAp* 179, 10, 17 [3 r.], 43, 64, 64v (13); ieden drugiego zá ledá przyczyną przez nogę przerzuci. *Górndworz* Mv, M5, Ee3, Ggv; Pátrzayże thu pilno márný złoczyńco/ kthorys wpadł w írogye ręce nie ledá pánu á nie ledá mocarzowi/ ále Pánu wízech pánow/ á mocarzowi nád wízemi mocarzmi. *RejPos* 168, 37, 40, 89 [2 r.], 171, 225 (16); Iż ledá ítroy nadrozłzy by iedno rzekł Włofki/ By się też nań zálftawíc [!] kupi Narod Polłki. *BielSat* B3 [*idem BielRozm* 12], Dv; *GrzegŚm* 56; *HistLan* B4v, Fv, F4; Ale my będąc ták pewnemi pífmy vtwirdzeni/ nie dáymy fie ledá wíátrom zwodzić/ á ítoymy przy wiernym Kołciele Krześciáńłkim *RejZwierc* 11v; A ták ma być vważan gniew/ áby nie ledá s przyczyny był poruřzon/ gdyż wiele przyczyn íest y omylnych y niepewnych ná íwiecie. *RejZwierc* [78²]v, 16v, 31v, 47v, 59, 66v (15); *BielSpr* 38, 75v; *WujJud* 57; *WujJudConf* 139v; *RejPosRozpr* c; *RejPosWstaw* [41⁴]v; Ořtrzegayżełię ábyś nie przynosił całopaleni twoich ná ládá mieyfcu [*in omni loco*] *BudBib Deut* 12/13, *Eccli* 10/6; *CzechRozm* 96, 237v; *Paprpán* B3v; ktorzi [*ludzie bez męstwa*] íię drugie krzywdzíc/ niewaleczne ná rękę powábiác/ ludzi ledá z przyczyn [*ob leves causas*] á dla máłuczłkich rzeczy zábijác náuczylí? *ModrzBaz* 62v; A przeto ow obyczay ma być gánion/ gdy żołnierze z ledá ludzi [*ex fece omni hominum*] zbieráią *ModrzBaz* 116, 60v, 62, 81v, 90 [2 r.], 105v; *SkarJedn* 32; *Oczko* 18, 26v; *KochPs* 6; *SkarŻyw* 127; *StryjKron* 275, 432; *CzechEp* 61, 151 [2 r.], 276; *KochFr* 28; *WerKaz* 276; Bo to dźiwak/ co go bogáctwo zubożyło/ Przyrównam go Ořłowi/ choć mu to nie miło: Który przyłmáki nośi kořztowné ná łobie Przedśię ládá chróśćíłko naydźiefz przed nim w żłobie. *PudłFr* 20, 9; *BielRozm* 12 [2 r.], 25; *Paprup* G3; *Calep* 707a; *GrabowSet* Tv, V4, X, Yv; Zwykł Pan Bóg mśćíc fie zániedbánéy wiary: á nie przelstáie ná ládá káźni/ ále zgołá wymázuie z káiąg żywotá *OrzJan* 33; Abowiem íyn Boży nie ládá z pánný národzíc íię raczył/ ále z tákiey pánný/ ktoraby pánną byłá nie do czáfu tylko/ ále wíecznie pánną *WujNT* 195, 364, 387, 471, 827; *SarnStat* 1280; *KmitaSpit* C2; *SkarKaz* 43a, 314a, 386a, 519a, 550b; *SkarKazSej* 673b; On idźie zá trębáczem/ on idźie zá dudą: On íię dźiwowác idźie ledá zá obłudą. *KlonWor* 33, *ded* **3, 80; *PudłDydo* B5v.

W połączeniu z rzeczownikiem zdrobniałym, przeważnie hipokor. (50): *MurzNT* 88v; *RejWiz* 13v, 28v; *RejFig* Dd2; *RejZwierc* 128; *BibRadz Prov* 15/17, II 90c marg; *BielKron* 436v, 451; Pluma ac folio facilius moveri, Ládá rzeczłką być poruřzón áż y piorkiem álbo líftkiem. *Mącz* 233d, 230b; *RejAp* 2, 24v, 37 [2 r.], 64, 129; *RejPos* 40, 124 [2 r.], 171, 270; Zwycięży łákomłtwo/ bo fie ledá o krzywdecłkę gniewa co nie ítoi zá píeniádz. *RejZwierc* [78²]v, 36v, 38v, 46, 70, 78v (12); *MycPrz* I [D]; *Strum* H3v, N2; *BudNT przedm* b7v; nieták íáko pořpolicie czynią niektorzi/ co dla nędzney chwały/ o máłuczłkie rzeczy łápáią przyczyn niebezpieczeńłtwá: á o ledá słowecłłká [*pro verbulo nullius momenti*] chcą ręką czyníc. *ModrzBaz* 62, 60, 66, 136; *Oczko* 3v; *SkarŻyw* 63; Bo tám [*w Rzymie*] co *Conful* to KROL, DICTATOR Cefarzem: A my íię tu o ledá vrzędźinkę íwáryzm. *KlonWor* 13, *ded* **3 [2 r.], 47, 80, 81.

W połączeniu z rzeczownikiem określonym dodatkowo przez przymiotnik podkreślający mało znaczący lub pejoratywny charakter tego rzeczownika [w tym: leda błahy (1), mały (maluczki, namniejszy) (5), marny (1), nędzny (3), sprośny (1)] (12): *RejWiz* 28v, 172; *BielKron* 436v; Wáźnieyłze v niego ledá błáhe czácłłko íwiátá tego/ álbo íáki máły przeltráfzek íego/ niźli ták hoyne obietnice Páná thego *RejAp* 2; *RejPos* 124; ták íáko dźiefz widzimy/ ledá dla íprofney á máłey krzywdecłłki/ nic

tho człowieká zabić *RejZwierc* 70, 14; *Oczko* 11v; *StryjKron* 175; *CzechEp* 81; A niektorzy cienkiem włošiem podawieni/ Ledá márną rzeczą s swiátá wypłofzeni. *WisznTr* 33; [*Naszy mężowie*] Ledá o máłą krzywdę áli fie wnet biją *BielSjem* 22.

W charakterystycznych połączeniach: leda baba (3), bestyja, białągłowa, biesiada, charcisko, chłop (3), choroba, chrościsko, chrześcijanin, cień, czaczkó (5), deszcz, doktor, domysł, figura, fraszka, grzech (2), jabłuszko, kapłan, kaźń, klątwa, kluczka, krol, krzywd(eczk)a (10), kuglarstwo, lekarz, ludzie, łaska, mataninka, mędrek, miejsce (2), mnich (2), moczcz, nieprzyjaciel (2), niewiast(k)a (2), nikczemnik, obluda, pan(ek) (2), panna, pies, plotka (3), podeźrzenie, pogarda, pop, postraszek, prawda, przekład, przestrach (przestraszek) (2), przyczyn(k)a (34), przyjaźń, ranka, rozum, rzecz(ka) (5), sen, słow(ecz)ko (3), sprawca, sprzeciwnik, stroj (2), strach, stworzenie, synaczek (2), szkoda, ślachcic, śmierć, trudnostka, trzaska, upor, urzędnik (urzędzinka) (2), wejźrzenie, wiatr(ek) (24), wicher(ek) (3), wykład, wymysł(ek) (2), wynalazek, zabawa, ziołko (ziele, zielsko) (6), źwirzátko, źak (2), Żyd.

β. Z zaimkiem [w tymi przyimek między „leda” a zaimkiem (59), przed „leda” (13); w pisowni łącznej z zaimkiem (41)] (465) :

*Zestawienia: »leda co« = cokolwiek, wszystko; rzecz małej wagi; leve PolAnt; quicquid, qmdlibet, quodcumque Cn [w tym: przyimek wewnątrz zestawienia (44), przed zestawieniem (6); w pisowni łącznej (14)] (197): Dziecię dobrze się rozmyśłay/ A nie ládá częgo łapay. *BierEz* L3v; y też człowiek rozum ftraci, leda czo mowi *FalZioł* I 50b; Thedy oddala od człowieká czo fie mu w noczy przez fen leda czo wkazuie *FalZioł* IV 59d, III 19d, V 54; *BielŻyw* 20; Twarz rowna á nie nadęta, znamio, człowieká ku rzeczy wólzelkiey godnego, [...] ktory też leda czemu wierzy *GlabGad* N2v, E7, K4, O, O4; *RejRozpr* D, E4v, I3; Kiedy łzczęfcie waży lekcze Potym go leda czo depcze *RejJóz* E7v, C6v, E6v marg, H8; Kiedy lyedą Czo bajali Iakoby Bogu łayali *RejKup* cc4v, e2, g4, Iv, m2, n6 (11); *MurzHist* H; *KromRozm* III Q3v; *BielKom* E3, F8v, G2; *GliczKsiąż* C8v, G2v, M6; *GroicPorz* hh2; Abowiem mi nie ládá oco idzie/ ále o Dułzę/ nád ktorą niemam nie droffłze⁸⁰. *KrowObr* 108v, 44v; *RejWiz* 1v, 11, 28v [2 r.], 34, 95 (9); *RejFig* Aa, Ee4; Ale chcemli fie pośmiać/ czáfem ledá s częgo *RejZwierz* 65v, A2v, A4, 35v, 124v, 136, 139 [2 r.]; *BibRadz* 1.Reg 18/10, 23, II 27c marg; *BielKron* 253v, 261v, 262, 313, 318 (10); Garrio, Ládá co mówię co mi flinká przyniełie do gęby. *Mącz* 142c; Nugas garrire, Ládá co plieść. *Mącz* 142c, 211a, 216c, 232b, 252d [2 r.], 356a, 464b, 475b; *Prot* A2v; *RejAp* 9v, 37, 37v, 64v, Ee2v; bo poprawdzie mowić s prędká/ á nierozmyflnie/ o rzeczy tákiey/ nie iest to ledá co. *GórnDworz* C8v, K3, K5v [2 r.], K7, L5v, M3 [2 r.] (12); *RejPos* 134, 197v, 206v [2 r.]; *BielSat* B4, B4v, D2v, Ev, M4; *HistLan* A3v, D3v; *RejZwierc* 7v, 15v, 22v, 32v [2 r.], 61 (14); *BielSpr* 25v; *KochList* nlb 3; *BudBib* 1.Reg 18/23; *Strum* Iv, R2v; *BudNT* przedm a5, c3, k. Kk3; *CzechRozm* 70; *PaprPan* C2y; *ModrzBaz* 62v, 63v, 81; *SkarJedn* 232; *Oczko* 8v; *SkarŻyw* 308; *CzechEp* *2v, *3, 171, 178, 198 (8); *NiemObr* 84, 89, 110, 125, 132, 135, 162; *KochFr* 16, 40; *KochMRot* A4v; *WerKaz* 305; *BielSjem* 24, 34; *KochPieś* 23; *PudłFr* [2], 57; *BielRozm* 14, 15, 27, 33; Bo przyiáciele zábitego/ boiác fię o fwą fkorę/ ná ládá czym przełtác mułzą. *GórnRozm* Hv, C, H2v; *KochWr* 19; *ZawJeft* 9; *Calep* 268a, 516b, 613a, 707a, 1102a; *GostGosp* 28, 132, 166; *RybGęśli* B3; *JanNKarKoch* F; *SarnStat* 566, 1148; *KmitaSpit* A3v; *PowodPr* 47; *SkarKaz* 311b, 314a; Gdyż na Pánnę przygáná/ ledá z częgo*

w bieży. *PaxLiz* D3; *Ládá* z czego vczyni łobie ná vrzędniká grzech śmiertelny *SkarKazSej* 687a, 697b, 699b; *ZbylPrzyg* A3.

~ W charakterystycznych połączeniach: *leda* czego bać się (2); *pośmiać się leda* z czego; *leda* czemu (u)śmiać się (3), *wierzyć* (wiarę dać, wierzenie) (4); *leda* co (na)bajać (zabajać) (7), *bełkotać*, *bredzić* (*bredzący*) (2), *broić*, *chwalić* (4), *gdakać*, *mówić* (*mowiący*) (23), *mruczeć*, *pisać* (9), *pleść* (*plotący*, *pletliwy*) (16), (*prze*)*powiadać* (*powiedzieć*) (6), *szczebiotać* (2), *usłyszeć*, *wołać*, *źreć*; *leda* o co (ocz) *frasować się*, *fukać*, *gniewać*, *gryźć się*, *karać*, *łajać* (2), *pytać*; *leda* o co idzie; *na leda* czym przestać; *o leda* czym mówić.

Szeregi: »lada co, nic« (1): ále iż nie było czym inšzym [*dowieść*]/ tedy fię wždy pokazało ládáczym: á krotko mówiąc niczym. *CzechEp* 384.

»lada co, trzy po trzy« (1): *Vbierálili* fię ták w rozmaíte kofztowne choboty do nabożeńftwá/ y tákli do ludu ládá co trzy po trzy obcym ięzykiem mówili? *CzechEp* 362. ~

»leda czyj« = *czykolwiek* [*w tym*: *pryimek* przed zestawieniem (1), *wewnątrz* zestawienia (1)] (3): iż nie ledá w tzyie inšze imię/ iedno tylko w ymię łámega Páná Iezu Kryftá *KrowObr* 44v; *RejZwierc* 137v; A czemuż wy tedy ládá czym wymyłom ták lekkomyślnie wierzyć? *WujJud* 9.

»leda gdy« = *kiedykolwiek* (2): *RejWiz* 189v; A vkaźze mi kogo coby myłlił o tym/ Co fię wždy z námi ma dziać ledá gdy ná potym. *RejZwierc* 246.

»leda gdzie« = *gdziekolwiek*, *w nieokreślonym miejscu*; *wszędzie* [*w tym*: z dodatkowym określeniem miejsca (11); *w pisowni łącznej* (2)] (32): *mała Ozanka* ieft ziele ktore rofcie liedá gdzie naziemi *FalZioł* I 37a, IV 15a; *kthorzy* nye baczą nic ná żadną rzecz/ [...] ledá gdzie fię tráfi bądź ná rynku/ bądź w koscyele [...] przed wślytkimi podczas ludźmi/ fyny fwe karzą *GliczKsiąż* G4, M; *RejWiz* 35, 78, 130v [2 r.]; *RejFig* Dd2v; *RejZwierc* 87, 128; ták iż dwádźiesięćá dni po morzu błádzili ládá gdzie. *BielKron* 453, 39, 100, 269v, 399v; *KochSat* [C2]v; *BielSat* B4v; *GrzegŚm* 58; Bo iefli portu chybiecie/ Coż dobrego vczynicie/ Sámi leda gdzie zginiecie *RejZwierc* Av; Tho też nieborak on dzbanarz ledá gdzie we błocie fię powáli/ támże y wńnie/ fuknią pomáże *RejZwierc* 61, 33v, 90; *Strum* N2; *WierKróc* B; *StryjKron* 51; *KochSz* B3v; *BielRozm* 15; *KmitaSpit* A2v; *SkarKaz* 386a; *PaxLiz* C4v; *PudłDydo* A4.

»leda jaki« = *jakikolwiek*, *nieokreślony*, *każdy*; *pierwszy lepszy*, *małego znaczenia*; *defunctorius*, *perfunctorius* Cn [*w tym*: *w połączeniu z rzeczownikiem zdrobniałym* (2); *pryimek* wewnątrz zestawienia (8), *przed zestawieniem* (3); *w pisowni łącznej* (9)] (53): *Bowiem* ciepło ieft początek zakwałzenia, wżakoż nie leda iakie ciepło, ale tilko ono ktore pocźnie fprawować á nie dokona, dla przenagabania zimna nieiakie⁸⁰. *GlabGad* K5v, G2; aby fię nie kwapili krwie pułzczać/ á iżby fię gim to nie widziała rzecz leda iaka, ale z wielkiem á pilnem rozeznaniem *FalZioł* V 73v; A to wniwecz com dał winę Ledá o iaką przyczynę *RejRozpr* D4, D3v, Fv; *DiarDop* 115; *KromRozm* III F6v, G3v, I6, Q2; [*kandydat do małżeństwa*] aby fye nye ku ledá yákyey byáley głowye wdawał/ á nye s káżdą co nyewyáftá yeft/ towárzyftwá á fkládu myał. *GliczKsiąż* Bv, Bv; *GroicPorz* cc3v; Iż fię człek w nyey národził człek nye ládáyáki/ Lecż ten co w nim okazał Pan dziwne fwe znáki. *LubPs* T3; *KrowObr* 179; *KwiatKsiąż* K3v; *RejAp* [15]v; ábyś ich [*cnót*] do ledáíakiey poślugi nie obrocił *Górndworz* X3, Pv; *BielSat* D4v; *HistLan* A4; *RejZwierc* 38v, 77, 85, 134v, 154v, 158; *WujJud* 32v, 53v; *WujJudConf* 32v; *RejPosWstaw* [143³]; á im dłuźlzy [*chróst*] tym lepzy. A iefli byś nie miał tákiego chroftu/ tedy fye znidzie ledá

iáki/ ieno żeby profty. *Strum* H2v; *BudNT przedm* b7v, k. Ff8v; *ModrzBaz* 130; *Oczko* I2v; KTo mi każe rym piáć nierozmysłnie/ táki Ma wolą prziiąć chočia będzie ledá iáki. *KochFr* 76; *BielRozm* 31; *GrabowSet* X3v; *OrzJan* 108; *CzahTr* Cv.

~ *W połączeniu szeregowym* (1): á ono świat naboženftwem pozwierzchownym/ ledá iákim/ á pod czás Pánu Bogu przemierzłym/ Páná Bogá odpráwować chce *NiemObr* 11.

W przeciwstawieniach: »leda jaki ... porządny (3), dobry, pewny, przedni, zacny« (7): Dwoyákye bywa zgromádzenie albo zyednocenie wyela rzeczy: Yedno porządne: Drugye ledá yákye *KromRozm III* F6v, F3v *margin*, Gv; Certis de caussis, Dla pewnych á nie ládá yákich prziczin. *Mącz* 49d; nie iedney/ ábo nie kilku osób rády w íspráwówaniu rzeczy wzywác máiá/ ále wiela osób/ y tych nie ledá iákich/ ále co przednieyfzych y co mędrfzych [*Sed multorum hominum eorundemque et optimorum et prudentissimorum*] *ModrzBaz* 24v; á to one białe głowy były dofyc zacne á nie ledá iákie/ ále przedsię białe głowy były [*Et quidem illae erant summo loco et spectatissimae foeminae, sed tamen foeminae erant*] *ModrzBaz* 49; Wždy pohániec gdy więźnia z dobrych ízát odkryje/ Przedáię go ledá iáką siermięgá zákryje. *KmitaSpit* C4.

W charakterystycznych połączeniach: *leda jaka* (-i, -e, -cy) *baśń, białagłowa, czaczko, człek, dar, doktor, język, ludzie, naboženstwo, niewiasta, obietnica, osoba, pismo, podobieństwo* (2), *pomocnica, porządek* (2), *poselstwo, posługa, potrawa, prorok, przyczyna* (8), *przygodka, rzecz* (2), *śluga, służba, staranie, syn, urząd, wiatr nauki, wieść, wykład, zepsowanie*.

Szeregi: »leda jaki, nikkzemny« (1): A gdy ielzcze zárzucon będzie owym błędem/ Ledá iákim nikkzemnym niewolnym vrzędem *RejWiz* 92v.

»prosty a leda jaki« (1): miáło onych dawnych ludzi proftey á ledá iákicy potráwy [*pro ... victu simplici*]/ rofkofznie ítoły wálze przypráwianie *ModrzBaz* 143.

»lada jaki, zły« (1): y ládá zły iáki ięzyk/ y śmiála íwowlność/ námowi ich do rzeczy bárzo ízkodliwych *SkarKazSej* 695a. ~

»leda jakikolwiek« [*w połączeniu z rzeczownikiem zdrobniałym*] (1): á což gdy ládá wiatrek/ ledá poítráfzek/ ledá iákakolwiek zágrożona wítawká/ ínádnie nas odwiedzye od tego. *RejAp* 37.

»leda jako, jak« = *w jakikolwiek sposób; niedbale, nieporządnie; łatwo; oscitanter* *Mącz, Calep; leviter* *Modrz, Calep; utcunque* *Mącz, Cn; defunctorie, negligenter, perfunctorie* *Calep, Cn; clementer, dissolute, otiose* *Mącz; frigide, inaniter, languide, remise, transitorie* *Calep; incuriose, indiligenter, insubide, obiter, parum diligenter, qualitercumque* *Cn* [*w tym: w pisowni łącznej* (14)] (75:1): iż to powietrze ktore pierwej było zakażone: nie leda sie iako po wtore íkazi. *FalZioł* V 73v; Ta to Podolka miedzi infzymi ziemiami ielst barzo płodna [...] tak iż zdrapawfzy leda iako [*et parvum inverso atque exarato*] ziemię, gdy tam żyto będzie wfiano/ tedy przez trzy lata íamo zboże rofcie *MiechGlab* 77; *RejRozpr* C3; *MurzNT* 88v; *KromRozm III* F6v; *KrowObr* 50, 77v; *BibRadz* *4; *BielKron* 363; Qui suum officium gerunt ociose, Którzi íwoye ípráwy ládá yáko albo niedbále ípráwuyą. *Mącz* 259a; *Utcunquae*, Yákozkolwiek/ ládá yáko. *Mącz* 509c, 268b, 271a, 401b [3 r.]; *Prot* B; *RejAp* 1, 147v; *Górndworz* C, L8, li2v; *RejPos* 64v, 213, 280, 343; *BiałKat* 371; *RejZwierc* A3, B4v, 16, 20v, 110 (11); *RejPosWstaw* [21³]; *Strum* H3v [2 r.], K3v [3 r.]; Ale kto to przeliczy/ iáko on wiele ledá iáko á práwie mnichowfkie przekláda. *BudNT przedm* c3, *przedm* b4, dv; Mów ty co chcesz/ przedię tego

nie lada iako w mie wmwifz *CzechRozm* 34; *ModrzBaz* 13v; *KochOdpr* B4; w tym podobno grzeżą/ że dobre rady niewziawfzy/ lada iako łobie ratunku łzukaią *Oczko* 15v; *KochTr* 23; *StryjKron* 707; Aczci ku niemu [*Bogu*] nie lada iako W. M. przyidziełz. Lecz az za pilnym y czeftym [...] w rzecz te wgladaniem *CzechEpPorz* **2; *NiemObr* 84, 89; Płacze *Venus* wolnowłofa/ od żalu opada/ Lada iak rofplecionymi warkoczmi wiatr włada. *KlonŻal* B3v; *GornRozm* C3v; *ActReg* 48 [2 r.]; *Calep* 298a, 435b, 594b, 780b, 1079b; *GostGosp* 5 [2 r.], 142; *KochAp* 7; *LatHar* 583; Iełt nas tyfiac tyfięcy wybornych do boiu/ Y niechcą ledaiako przyftac do pokoiu. *KmitaSpit* B3v; *VotSzl* B3; *CzahTr* G4v, Lv; *PaxLiz* D2v; *KlonFlis* E4v.

»leda kedy« = *gdziekolwiek, w nieokreślonym miejscu [w tym: z dodatkowym określeniem miejsca (3)]* (5): A też ią [*lepiej ubraną pannę*] wiec poladzą a moię w ką popchną/ Albo gdzie s polednimi ledá kedy wepchną. *RejWiz* 57v; Ná takię ziemi ledá kedyby była ledá Dolinká/ może Stawek zbudowác. *Strum* N2, F3, I; Gdzie/ złych zwierząt niezgody/ W okrutnych pułzczách/ w lefięch ledá kedy/ Gdzie Lwow/ Pánter przechodzi/ Płomiennych Smokow błędy/ Leżec bez trwogi/ y fpac mogą/ wżędy. *GrabowSet* V v.

»leda kiedy« = *znienacka, w nieoczekiwanym momencie; każdej chwili [w tym: w pisowni łącznej (1)]* (23): *RejPs* 83; Wfpomni łobie ná to/ iż małz vmrzeć leda kiedy/ y ftanáć przed ładem Bozym. *KrowObr* 40; *BielKron* 388; łtrzeż Pánie Boże/ áżeby tá nowa Ewanyelia/ nas ku záłofciwemu/ kóńcu/ z Królem Pánem náłzym miłofciwym/ ledá kiedy nie przywiodłá *OrzQuin* K4, D4, Kv, Y2v; *RejAp* 126v, 137v; *RejPos* 6, 184v, 312v, 314v; *BielSat* G2; *HistLan* E2v; *RejZwierc* 115v, 150v, 177, [193]v, 248v, 250; *BielRozm* 2; *KmitaSpit* A3.

»leda kto« = *ktokolwiek, każdy; byle kto, ktoś mało znaczący; aliquis, quilibet* *Mącz, Cn; quivis JanStat, Cn; omnis homo Vulg; sine delectu Mącz; ineptissimus quisque, quicunque, quiqui, quis, quispiam, quisquis, vilissimus quisque Cn* [w tym: przyimek wewnątrz zestawienia (5), przed zestawieniem (3); w pisowni łącznej (1)] (64): Cięfzkać bárzo to ielt niemoc/ Nie ledá kto ią może wzmoc *BierEz* Qv; *RejRozm* 397; Bo to iufz náftáło dzifia Ledá na kim łzubá lifia *RejRozpr* H4v; *SeklKat* V v; *RejKup* m3v, N, x3, dd6v; *MurzHist* B3; *KromRozm III* O; *RejWiz* 15v, 51v, 55v, 69v; Co w nędy nązbieraią/ rozleci fie márníe/ Bowiem tám iufz ledá kto/ zawnždy k łobie gárníe. *RejZwierc* 116v, 37v, 52, 128; *BibRadz Eccli* 8/22; *BielKron* 225v, 249, 258v; *Mącz* 187d, 244c, 340c, 356a, 406c; *OrzQuin* X2; *Prot* C; *RejAp* 86; potrzebá aby [*dworzanin*] wczás vczyc fie kádey rzeczy poczál/ á nie v ledakogo ále práwie s poczathku/ v czo naylepfzych miłtrzew *GornDworz* E6, K8, Dd3; *RejPos* 264; *RejZwierc* 98v, 250, 257v; *WujJud* 131, 182v, 201v; *WujJudConf* 188; *CzechRozm* 1v; *PaprPan* R3v; A teraz takie czáfy náftály/ iż nietylko pierścienie/ ále y łáncuchy lada kto [*etiam vulgo homines*] nofi *ModrzBaz* 51; *CzechEp* 184; iż nie o lada kogo/ ále o Bogá fáme⁶⁰/ opierac fie mufi *NiemObr* 69; *KochFr* 16, 78; *KlonŻal* D3v; *KochPieś* 15; *GornRozm* C; *GostGosp* 10, 116 [2 r.]; *WujNT* 84, 1. *Tim* 5 arg; *SarnStat* 397; Káždy zoraw po kilku doftal łobie chłopow/ Ledá kto náwiázal ich iak konopnych łnopow. *KmitaSpit* C2v; *SkarKaz* 420b, 487a, 551a; *GostCast* 45, 65; *PudłDydo* A4.

»leda który« = *którykolwiek; aliquis Modrz; quicunque, quilibet, quisquis, quivis Cn* [w tym: przyimek wewnątrz zestawienia (1)] (6): *ModrzBaz* 26v; [*jeśliby miał*] żywot fye odymác/ [...] [*dajq*] piłukę

iednę lądá zktóréy máłfy *Oczko* 21v, 18; *WerGośc* 227; *ReszList* 141; gdy [*Turek*] čás lądá ktory vpátrzy/ vćisnie was/ niewiem iáko do woyny tákiey gotowych/ y pod niewolą fwoię/ vchoway Boże/ podbije. *SkarKazSej* 660a.

»leda skąd« = *skądkolwiek* (3): *BudNT przedm* c2v; *Suspiciosus Qui pronus est ad suspicionem, quique suspicatur* – Lieda skąd podeizrzenie maiąci. *Calep* 1038a; *GoslCast* 15.

a. *Partykuła zaprzeczona, oznaczająca niepospolitość, nieprzeciętność, wielkie znaczenie desygnatu wyrazu określanego: niepospolity, nieprzeciętny, niezwykły, niemałego znaczenia; non vulgaris PolAnt; non modicus, non quilibet Vulg* [w tym: w pisowni łącznej „nieleda” (30)] (228) :

α. *Z rzeczownikiem* [w tym: przyimek między „nie” a „leda” (3), między „nie leda” a rzeczownikiem (2); w szyku po rzeczowniku (5)] (124) : *RejPs* 90v; *RejJóz* F5v; *Afnac* malo y fłow trzeba Bo iedno fercza nieleda. *RejKup* k3v, e8, p6v; *MurzHist* P2; Wierz mi że nie ledá ftrách tám był przypadł ná mie. *RejWiz* 170v, 2, 102v, 114v, 155v, 167; *BibRadz* *2v, *Act* 28/2[1]; *OrzRozm* I3v; *OrzQuin* D4v, F, Yv; A nie ledá tho gwiazdá/ bo fie zowie iutrzenną *RejAp* 194v, 9, 41 [2 r.], 150v; *GórnDworz* P7v, Aa7; *RejPos* C4v, 34v, 58, 133v [2 r.], 135v (16); A pomni iż nie ledá ftraż maż około fiebie/ bo Anyoły Páńskie *RejZwierc* 86; Bo wierz mi iż nie ledá fkarb znaydzie ktho thákiego człowieká fobie znaydzie. *RejZwierc* 92, 18, 22, 22v, [28³], 89 (12); *WujJud* 38v; *BiałKaz* C4v, L2v; *CzechRozm* 13v [2 r.], 26v, 39, 115v, 129 (10); Nie dármo ich iuż mi wierz Głowáckiemu zową/ Bo to práwie fą ludzye á nie z lądá głową/ Dádzą rádę ná wżytko dobrą cí pánowie *PaprPan* Hv, Ff4v, [Gg]4v; *ModrzBaz* 75v; *SkarJedn* 98; *Oczko* 32v; Poznał on zwodzćá y dułzny rozboynik/ ifz ono dziećię nieládá ftátek w fwyh máłuczćkich lećiech pokazało *SkarŻyw* 371; fkađ fię pokázuie/ iż tám nie lądá bitwá byłą/ ponieważ ták wiele zacnych Xiążąt poległo. *StryjKron* 487; *CzechEp* 123, 163, 179, 195, 207, 423; *NiemObr* 84, 154; *KochSz* B; *PudłFr* 54, 57 [2 r.], 72, 76; *ActReg* 132; w Angliey bydlá/ owce/ á ftąd fukná nie ledá *GostGospSieb* +4; *Phil* P3; *KochFrag* 22, 49; *OrzJan* 35; *WyprPl* A4v; *LatHar* 158; *RybGęśli* D; *WujNT* 8, 430, *Act* 19/11, 28/1; *WysKaz* 41; Więc y w *Interregnum* w oné frogié zamiéłzki ftronam nie dałeś fie wwiéždź: y pokazałeś fie niemniéy Polfkiému narodowi, iáko y Litewfkiemu bydź przyiácielem. Iest to nieládá fztuká. *SarnStat* 863, *6, *6v; *VotSzl* D; *CiekPotr* 9, 26; *CzahTr* L3; *GoslCast* 72; *PaxLiz* B4; Lecż też do ftołu nie lądá potráwy/ Y gołębiniec rodzi nam dźiuráwy. *KlonFlis* Cv, C.

W połączeniu z rzeczownikiem zdrobniałym, przeważnie hipokor. (7): *RejPos* [105]v; Tedyć to nie ledá głowká ifcie wymyflíá. *HistLan* ktv; Y nie lądá krzywdeczćká do fwyh ich obrufzy/ Ale obcy pilniuchno oględáć fie muśi *PaprPan* Hv; *CzechEp* 328; *KlonŻal* E4; Ofóbny to páchołek; nie lądá pąniátko [!] *CiekPotr* 34; *CzahTr* L2.

W połączeniu z rzeczownikiem określonym dodatkowo przez przymiotnik o zabarwieniu dodatnim (1): A to wżytko nadobnie ftátecznemu á pořhánowionemu wiekowi przyfłoi/ á wierz mi iż też to nie ledá cnothá/ á nie ledá poćciwá fpráwá. *RejZwierc* 141.

W charakterystycznych połączeniach: nie leda bitwa (2), *błąd, Bog, bol, burda, cierpliwość, cieśla, cnota, cud, cześć, czł(owi)ek* (3), *dar, doktor, dziw, głow(k)a* (4), *gospodarz, gwiazda, intrata, klenot, krol, krzywd(ecz)ka* (2), *kwestyja, ludzie* (2), *łudzkość* (2), *mąż, mędracy, miejsce, mistrz* (2), *młodzieniec, moc* (2), *możność, nędza, niezgoda, oczy, odmiana, ogień, osoba, pąniátko, pilność, pioro, podobieństwo,*

pokuta, pomocnik (2), porażka, potrawa, pożytek, próżność, przydatek, przygoda, przykład (2), przysmak, robota, rozum, rycerstwo, rzecz (4), serce, sęk (2), skaranie boże, skarb, sława, słowko, sposób, sprawa (3), strach, straż, synaczek, szczęście, szkoda (2), sztuka, śmiałość, uczynność, upadek, upominek (2), węzeł, wojna, wojsko, wyrozumienie, wyznanie, zawada, znak (5), znamię.

Szereg: »niezwykły i nie leda« (1): Niezwykłym/ y nie ledá piórem opátrzony Polecę precz poetá/ ze dwoiéy złożony Nátury KochPieś 54.

Iron. (2): Nie ládá budownik/ ktory prętko zbuduie y prętko zás rozwáli. Nie ládá logik/ ktory wnet pozwoili/ á prętko zás záprzy CzechEp 182.

β. *Z zaimkiem [w tym: przyimek między „nie leda” a zaimkiem (6), między „nie” a „leda” (1)] (104) :*

Zestawienia: »nie leda co« = niemała rzecz, coś dużej wagi, znaczenia [w tym: przyimek między „leda” a „co” (4); w pisowni łącznej „nieleda” (2)] (16): Rzeczí śprawiedliwey naładuj, nie leda ocz fie prawuy. BielŻyw 19; GlabGad N2; RejJóz K4; ia niechcę być w więzieniu oycowśkim/ áni mię też w tym on mógł mocnie obligowác/ gdyż to idzie nieledá ocz. BielKron 220v, 233; RejZwierc 17; Widzę to co mowisz być nie ládá co CzechRozm 75v, 63, 165v; SkarŻyw 596; CzechEp 12, 45, 185, 406, 420; KochSz A4.

»nie leda coś« = rzecz niemałej wagi (1): A Iż prawdá ná wśytki cnoty iest práwie iáko Máiowy defzcz ná wśytki zioła ná ziemi rofthące/ bo y íam Pan tym przezwiłkiem miánowác fie racził/ podobno to musí być nie ledá coś RejZwierc 82v.

*»nie leda jaki« = niezwykły, niemały, niemałej wagi, znaczenia [w tym: przyimek między „leda” a „jaki” (1); w pisowni łącznej: „ledajaki” (6), „nieleda” (3), „nieledajaki (2)] (41): GlabGad P2v; RejPs 47v; LibLeg 11/171v; KromRozm III A5; GliczKsiąż L4; BibRadz *4v; KochSat Cv; GórnDworz F8, Bb7; ále wedle podobieńśthwá musíć wśdy być coś nie ledá iákiego/ gdyż ie nie ledá miłtrz śprawowác á rofkázowác raczył. RejPos 321v, 15v, 282, 326; GrzegŚm 45; A ták wielki to iest walecznik ície/ á nie ledá iáki zwycięcá/ kto tego nieśláchetnego Hetmáná/ co tę śześć hufow wiedzie zá sobą/ bez wśzey obrony á bez wśzey zbroie porázić może. RejZwierc 79, 43; BudBibKaw A2v; CzechRozm 108, 124, 182, 183, 194 (8); pokazowali to/ że íą kárności dworśkiey wychowáncami nieledáiákiami [testentur se aulicae diseiplinae alumnos esse minime poenitendos]. ModrzBaz 14v; SkarJedn 267; CzechEp 30, 184, 416; CzechEpPORz *2v, **2; PudłFr 62; práwieby to wab ieden był złým ludziom ku popełnieniu zbrodni/ y tarcz nie ladá iáka/ żeby kaźń złego nie dośięglá GórnRozm B4; PaprUp Iv; ActReg 106; RybGęśli D3; SarnStat *4; tedy pewienem tego że nie ledá iáki śkarb tym śpośobem [...] záłożyby íię mógl. VotSzl D4; CiekPotr 31; GoślCast 46.*

~ W charakterystycznych połączeniach: nie leda jaka(-i, -e, -cy) apparycja, chęć, heretyk, korzyść, ludzie, moc (2), napominanie, nauczyciel, nauka, odszczepieniec, otucha, pamięć, pienie, pociecha, powieść, pożytek (2), przykład, rana, rzecz, skarb, słowo, sługa, świadectwo, świadek, trwoga, waśń, wstęp, wychowaniec, wykrętacz, zapłata, zatrwożenie, zwycięzca. ~

»nie leda jako« = w niezwykły sposób; nielatwo; bardzo; haud facile, non facile, non satis Modrz [w tym: w pisowni łącznej: „nieleda” (6), „ledajako” (5)] (35): FalZioł V 35; KrowObr 50v [2 r.], 141v, Qq4; RejZwierc 57v; BielKron 314v, [332²]v; GrzegŚm kt; RejZwierc 17, 89 marg, Bbb; RejPosWstaw 22, [41³]v; BudBib c2, c3v; [Stanisław Murzynowski] Bo był młodzieniec nie ledáiáko więzuku

Greckiem wczony/ acz po polku grubo mowił y piął *BudNT przedm c2v, przedm cv*; chociaż to wyznawam/ że mi ieft nieledá iáko pożyteczne tych kfiąg wydanie. *CzechRozm 127v, A8, 116v, 168v*; Bo tym ípofobem y osłowie Kumáńficy nieledá iáko nas ofzukáią [*się enim nec Cumaní asini facile nobis imponent*]; y ludzie prawdziwie náukámi fię báwiący/ wpowinney czci niebędá ofzukáni. *ModrzBaz 135, 34v, 45v, 66, 121, 124; CzechEp 127; CzechEpPORz **4v; SarnStat *4v; VotSzl E2v; PaxLiz D3, E*; A ták nie ládá iáko do ftáwienia praw przyftępuycie *SkarKazSej 700a*.

»nie leda kto« = *ktoś godny, wiele znaczący* [w tym: przyimek między „leda” a „kto” (1), między „nie” a „leda” (1); w pisowni łącznej: „nieleda” (2), „ledakto” (1)] (11): Weźrzy ímiele káždemu na oko/ Nie ledá íkim w towarzíftwie chadzaj *BielKom F4; RejZwierz 86*; Positus extra vulgare usum, Nie ládá go kto vziwa. *Mącz 309c*; á myfliá íobie/ że to nie ledá kto być musí/ ktho tákowá zbłáźnił białągłowę *GórnDworz M8v, L13v; MWilkHist Fv; KochFr 68*; Wyznánie prawdy nie od ládá kogo ieft Pánu Bogu wdzięczne. *WujNT 135; PaxLiz C, D2; SkarKazSej 700a*.

2. W połączeniu z określeniem czasu; połączenie to prawdopodobnie nabiera dodatkowego odcienia ‘wkrótce’ [przyimek zawsze wewnątrz połączenia] (5) : A gdziekolwiek co murow tu w Polfcze widzimy/ Chyba nowych/ to wízytko iż on ípráwił wiemy. Potym nie znác áby kto częgo popráwował/ Chybá Zygmunt co zamek Krákowíki zbudował. A ínadź fię y to ítáre ledá w čás rozwáli/ Pewnieby oni ítárzy dziś fię dziwowáli. *RejZwierc 247v; HistLan E*; Nie obruszay íye/ że kto niewftydliwie W grzechu íye kocha/ y wízetecznie żywie: Bo íci ledá w dzień ták vpádną ínádnie [*quoniam tanquam faenum velociter arescent Ps 36/2*]/ Iáko zá kofá trawa prędko pádnie. *KochPs 52, 154*; A ták moiá cna Polko [...] Wiáruy fię teź tey plagi ládá w dzień v íiebie *BielSen 17*.

W charakterystycznych połączeniach: *leda w czas, w dzień (3), w miesiąc*.

Cf **LEDABY, LEDACY, LEDAĆ, LEDAŻ**

KN, ZZa, ZZie